

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2025 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 43/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Anna Aaltonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitusneuvos Timo Meling, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Riku Hurme, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Toni Ruokonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Eerika Majamaa, oikeusministeriö
- finanssineuvos Jukka Mattila, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Eeva Vartio, sosiaali- ja terveysministeriö
- juristi Antti Ristimäki, Kansaneläkelaitos
- ylitarkastaja Ari Sormunen, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- kehittämisasiantuntija Kimmo Laine, KEHA-keskus
- kehittämisasiantuntija Matias Vainio, KEHA-keskus
- kehittämispäällikkö Ville Salo, Helsingin työllisyyspalvelut
- kehittämispäällikkö Erja Lindberg, Suomen Kuntaliitto
- työllisyysaluejohtaja Tero Hyttinen, Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue
- asiakkuuspäällikkö Sanna-Mari Levijoki, Vantaan työllisyysalue
- asiantuntija Mikko Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- toimitusjohtaja Merru Tuliara, Henkilöstöala HELA ry
- johtava työvoimapolitiikan asiantuntija Patrik Tötterman, Kunta- ja hyvinvointialueyhtymä KT

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

- työvoimapolitiittinen asiantuntija Alli Tiensuu, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- ekonomisti Tom-Henrik Sirviö, STTK ry
- kehittämisspäällikkö Hannamari Heinonen, Suomen Yrittäjät ry
- toiminnanjohtaja Jukka Haapakoski, Työttömien Keskusjärjestö ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- tasa-arvovaltuutetun toimisto
- tietosuojavaltuutetun toimisto
- Akava ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, työllistymisen monialaisesta edistämisestä annettua lakia, kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia, kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia, Saamen kielilakia, tulotietojärjestelmästä annettua lakia ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia.

Työnhakijan palveluprosessia kevennettäisiin. Työnhakijan alkuhaastattelun järjestämisen määräaikaa pidennettäisiin. Palveluprosessiin kuuluvien täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen perustuisi vahvemmin työnhakijan palvelutarpeeseen, ja niiden kaavamaisesta järjestämisestä luovuttaisiin. Työvoimaviranomainen osoittaa työnhakijan haettavaksi työpaikkoja. Näiden työpaikkojen hakemisen velvoittavuutta lisättäisiin.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia lisäksi palvelualustaan ja työnhakuprofiileihin. Työnhakijaksi rekisteröityneelle henkilölle tulisi velvollisuus työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen määräajassa. Työvoimaviranomaisille säädettäisiin uusi lakisääteinen tehtävä laatia ja julkaista työnhakuprofiili, mikäli työnhakija ei laatisi tai julkaisi profiilia määräajassa. Tahoja, jotka voivat hakea ja tarkastella palvelualustalla julkaistuja työnhakuprofiileja, laajennettaisiin. Muutoksien tavoitteena olisi työnhakijoiden nopeampi työllistyminen työnhakuprofiilien avulla.

Työnhakuun, työnhakijan palveluprosessiin sekä työnhakua ja työllistymistä tukeviin palveluihin liittyviä työttömyysturvaseuraamuksia muutettaisiin. Ensimmäisestä laiminlyönnistä asetettaisiin seitsemän kalenteripäivää kestävä korvaukseton aika. Laiminlyöntien toistuessa työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen toistaiseksi. Etuusoikeuden piiriin olisi kuitenkin nykyistä helpompi päästä takaisin.

Työttömyysturvalakiin tehtäisiin lisäksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta johtuvat muutokset sekä muutoksia muun muassa koulutusta vailla olevien nuorten velvollisuuteen hakea opiskelupaikkoja työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä.

Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmataavoitteeseen keventää työvoimapalveluiden lakisääteistä palveluprosessia, jotta rajallisia resursseja voitaisiin käyttää tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin. Lisäksi hallitusohjelmakirjausten mukaan virkailijalle annetaan enemmän harkintavaltaa ja velvoitetaan yksilölliseen työllistymisen edistämiseen. Alkukartoitukseen ja henkilökohtaiseen kohtaamiseen panostetaan. Tavoitteena on myös lisätä hallitusohjelman mukaisesti yksityisten työnvälitysyriyten mahdollisuutta saada

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

tietoja työttömistä työnhakijoista. Lisäksi esitys liittyy hallituksen vuosien 2025—2028 julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvään linjaukseen, jonka mukaan työvoimapalveluiden palveluprosessiin liittyvien tehtävien normitusta kevennetään.

Työttömyysturvaseuraamuksiin liittyvien muutosten tavoitteena on selkeyttää ja yksinkertaistaa seuraamuksia ja vahvistaa ohjaavalla vaikutuksella työnhakijoiden työnhakua, osallistumista heille järjestettävään palveluprosessiin sekä osallistumista työnhakua ja työllistymisen edistämistä tukeviin muihin palveluihin. Uudistus on osa hallitusohjelmanmukaisen kannustavamman ja velvoittavamman sosiaaliturvan uudistamisen kokonaisuutta.

Esitetyt muutokset työnhakijan palveluprosessiin ja palveluihin vähentäisivät julkisen talouden menoja arviolta noin 1,08 miljoonaa euroa vuodessa. Työttömyysturvaseuraamuksiin liittyvien muutosten puolestaan arvioidaan vähentävän julkiselle taloudelle aiheutuvia sosiaaliturvamenoja noin 14,9 miljoonalla eurolla vuodessa. Yhteensä muutokset vahvistaisivat työllisyyttä arviolta noin 100—700 työllisellä. Työllisyysvaikutus vähentäisi julkisen talouden vuotuisia menoja arviolta noin 2,5—16,8 miljoonalla eurolla. Muutoksista aiheutuvien tietojärjestelmien muutuskustannusten arvioidaan olevan noin 3,8 miljoonaa euroa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääasiassa 1.1.2026. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain palvelualustaan ja työnhakuprofiileihin liittyvät säännökset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023), työttömyysturvalain (1290/2002) ja eräiden muiden lakien muuttamista. Esityksen tavoitteena on parantaa työvoimapalveluiden toimivuutta ja keventää työnhakijan palveluprosessia siten, että tukea työnhakuun voidaan kohdentaa nykyistä tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin. Tavoitteena on myös lisätä harkintavaltaa palveluprosessissa sekä tukea työnhakijan työllistymistä ja digitalisaation hyödyntämistä yksilöllisissä palveluissa.

Esityksen mukaan ehdotetut muutokset vahvistavat työllisyyttä arviolta noin 100—700 työllisellä. Palveluprosessiin tehtävät muutokset ovat työllisyysvaikutuksiltaan negatiiviset, mutta työtarjouksiin, työnhakuprofiileihin sekä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään ehdotettavat muutokset nostavat esityksen mukaan työllisyysvaikutukset kokonaisuudessaan positiivisiksi.

Yhteensä ehdotetut muutokset vähentävät esityksen mukaan julkiselle taloudelle aiheutuvia kustannuksia arviolta 16 miljoonalla eurolla vuodessa. Säästövaikutus koostuu merkittävilta osin työttömyysturvaseuraamuksiin tehtävistä muutoksista. Työvoimaviranomaisten lakisääteiset tehtävät vähenevät 572 henkilötyövuoden verran, mikä vastaa 34,3:a miljoonaa euroa.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Esityksellä on tarkoitus paikata selvityksissä havaittu työvoimapalvelujen henkilöasiakaspalvelun resurssivaje, jotta kunnilla on tosiasiallinen edellytys suoriutua niille säädetyistä tehtävistä. Tästä syystä työvoimaviranomaisten valtionosuusrahoitusta vähennetään palveluprosessiin ehdotettujen muutosten takia vain 1,08 miljoonaa euroa.

Hallituksen esityksen mukaan lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääasiassa 1.1.2026. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain palvelualustaan ja työnhakuprofiileihin liittyvät säännökset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2026. Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kannattaa esityksen tavoitteita palveluprosessin keventämisestä ja harkintavallan lisäämisestä työnhaun tuen kohdentamiseksi tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin. Valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä osittain muutettuina.

Muutokset työnhakijan palveluprosessiin

Nykyisen asiakaspalvelumallin valmistelun yhteydessä asiakastapaamisia arvioitiin järjestettävän vuositasolla noin 2,5 miljoonaa kappaletta. Vuonna 2023 palvelumallin mukaisia asiakastapaamisia järjestettiin yhteensä 1 531 000. Näistä alkuhaastatteluja oli 266 000, työnhakukeskusteluja 812 000 ja täydentäviä työnhakukeskusteluja 453 000. Täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettiin ulkopuolisten palveluntuottajien toteuttamana 12 000.

Työ- ja elinkeinoministeriö on yhteistyössä kehittämis- ja hallintokeskuksen kanssa vuonna 2024 tehnyt tarkempia tilastoanalyyskejä asiakaspalvelumallin mukaisten asiakastapaamisten toimeenpanosta suhteessa uudistuksen edellyttämään tasoon. Analyysien perusteella sekä alkuhaastattelujen että työnhakukeskustelujen toimeenpanon toteuma uudistuksen edellyttämästä tasosta oli 67 prosenttia. Täydentävien työnhakukeskustelujen osalta vastaava luku oli 22 prosenttia. Kokonaisuudessaan asiakaspalveluprosessin toimeenpanon toteuma suhteessa uudistuksen edellyttämään tasoon oli tehtyjen tilastoanalyysien valossa 44 prosenttia. Asiakastapaamisten määrä on jäänyt siis selvästi ennakoidusta tasosta.

Esityksen mukaan alkuhaastattelun järjestämisen määräaikaa pidennetään nykyisestä viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään. Alkuhaastattelu on tarkoitus järjestää mahdollisimman pian ilman aiheetonta viivytystä, mutta kuitenkin viimeistään kymmenentenä arkipäivänä työnhakijaksi rekisteröitymisestä lukien. Alkuhaastattelu järjestetään nykyistä vastaavasti lähtökohtaisesti työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä. Tästä voidaan poiketa painavasta syystä.

Työnhakukeskustelut järjestetään nykyistä vastaavasti kolmen kuukauden välein. Keskustelujen sisältöön tehdään muutos, jossa korostetaan edellytystä palvelutarpeen arvioinnin ajantasaisuudesta. Palvelutarpeen arviointia varten mahdollistetaan arvioinnissa olennaisten tulotietojen hyödyntäminen ja palvelutarpeen arviointiin kehitetään toimeenpanon tueksi työkalu työvoimapalvelujen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmään.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen perustuu esityksen mukaan jatkossa työnhakijan palvelutarpeeseen nykyisen kaavamaisen mallin sijaan. Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työnhakijalle täydentäviä työnhakukeskusteluja siten, että työnhakija saa tarvitsemansa tuen työnhakuun ja työllistymisen edellytysten paranemiseen. Alkuhaastattelun ja ensimmäisen työnhakukeskustelun välisenä aikana täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestetään lähtökohtaisesti viisi. Työvoimaviranomaisen arvion mukaan niitä voidaan kuitenkin järjestää muu määrä, jos se on työnhakijan palvelutarpeen vuoksi tarkoituksenmukaisempaa.

Esityksen mukaan työnhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija jättää asioimatta työvoimaviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla. Menettelyltä ei edellytetä enää sen toistuvuutta. Työnhaun voi jatkossa käynnistää uudelleen nykyistä vastaavasti.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kannattaa työnhakijan palveluprosessiin ehdotettuja muutoksia. Muutokset mahdollistavat osaltaan palveluiden yksilöllistämistä työvoimaviranomaisen harkintaan perustuen, ja säädettävät harkinnanvaraisuudet mahdollistavat lisäksi henkilöstöresurssien kohdentamisen sitä enemmän tarvitseville. Valiokunta toteaa, että Valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnitti jo vuonna 2023 (tarkastuskertomus 16/2023) huomiota siihen, että nykyinen palvelumalli kohtelee työnhakijoita liian kaavamaisesti ja epäyksilöllisesti, minkä seurauksena omatoimisia työnhakijoita ylipalvelaan ja vaikeasti työllistyviä alipalvelaan. Valiokunnan näkemyksen mukaan nyt tehtävät muutokset ovat askel oikeaan suuntaan näiden ongelmien korjaamiseksi.

Työnhakuvelvollisuus

Työnhakuvelvollisuuden osalta tietyistä poikkeuksista luovutaan korvaamalla ne pääsäännön mukaisella työnhakuvelvollisuudella. Tämä koskee esimerkiksi osa-aikaisia työntekijöitä ja henkilöitä, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen. Nykyisin osa-aikatyötä tekevien tulee hakea yhtä työmahdollisuutta kolmen kuukauden aikana. Muutoksen jälkeen osa-aikatyötä tekevien tulee hakea neljää työmahdollisuutta kuukauden aikana.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kritisoitiin sitä, että osa-aikaisessa työssä oleville työnhakijoille asetetaan samanlainen työnhakuvelvollisuus kuin kokonaan työttömille työnhakijoille. Kritiikissä viitattiin muun muassa siihen, että erityisesti palvelualoilla on tarjolla laajasti vain osa-aikaista työtä ja työaikalain (872/2009) mukaan osa-aikainen työntekijä voi antaa työsopimuksessa kertakaikkisen suostumuksen lisätyöhön. Lisäksi osalla työntekijöistä on määräaikainen työsopimus, jota ei työsopimuslain (55/2001) mukaan voi irtisanoa edes työntekijän saadessa kokoaikaisen työn.

Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että haettavien työmahdollisuuksien määrää on tarkoitus arvioida suhteessa työnhakijan työssäkäyntialueella haettavissa oleviin työmahdollisuuksiin ja velvollisuutta asettaessa huomioon otetaan työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen. Tarkoitus ei ole, että osa-aikatyötä tekevät joutuisivat hakemaan esimerkiksi toista sellaista osa-aikatyötä, jota heillä ei tosiasiallisesti ole mahdollista yhteensovittaa olemassa olevan osa-aikatyönsä kanssa. Työvoimaviranomainen asettaa työnhakuvelvollisuuden sen hetkisten tietojensa mukaan. Työttömyysturvalla puolestaan on huomioitu jälkikäteen arvioitavissa olevia seikkoja, kuten toteutuneiden työtuntien määrä, pätevänä syynä jättää toteuttamatta työnhakuvelvollisuutta.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tasa-arvovaltuutettu nosti esiin osa-aikaisten työnhakuvelvollisuutta koskevan muutoksen vaikutukset naisiin ja sukupuolten tasa-arvoon. Valtuutetun näkemyksen mukaan työnhakuvelvoitteessa tulee huomioida muun muassa perhetilanne ja hoivavastuu, jotka ovat molemmat vahvasti sukupuolittuneita. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että työvoimapalveluiden tavoitteena on tukea osittain työtöntä löytämään kokoaikaista työtä. Myös työttömyysturvajärjestelmällä etuuden saamiseen liittyvine ehtoineen on sama tavoite. Esimerkiksi lasten ja muiden läheisten hoitamisen aikainen toimeentulo on tarvittaessa tarkoitettu turvata muilla tukimuodoilla. Työttömyysturvalain 2 a luvun 5 ja 13 §:ssä on säädetty, että henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työstä, jos hänelle ei varata kohtuullista aikaa lasten tai muun hänestä riippuvaisen läheisen hoidon järjestämiseen sekä kulkuvaikeuksien ja muiden vastaavien rajoitusten poistamiseen.

Esityksessä työvoimaviranomaisen harkintaan perustuva mahdollisuus alentaa työnhakuvelvollisuutta tai jättää se kokonaan asettamatta säilytetään. Muutoksen jälkeen työkyky voidaan esityksen mukaan huomioida paremmin myös työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisessä.

Työvoimaviranomaisen työnhakijan haettavaksi osoittamien työpaikkojen velvoittavuutta lisätään. Nykyisin haettavaksi osoitetun työpaikan hakeminen on työttömyysturvalain nojalla velvoittavaa vasta kuuden kuukauden kuluttua työnhakijan alkuhaastattelusta. Esityksessä ehdotetun muutoksen jälkeen osoitetun työpaikan hakeminen on velvoittavaa heti työttömyyden alkamisesta.

Työnhakuprofiili

Esityksessä ehdotetaan työnhakijaksi rekisteröityvälle henkilölle velvollisuutta laatia ja julkaista lähtökohtaisesti nimetön työnhakuprofiili valtakunnallisella palvelualustalla (Työmarkkinatori). Laatimisen ja julkaisun lisäksi työnhakija on velvollinen myös pitämään profiilin julkaistuna työnhaun voimassaolon ajan. Jos työnhakija ei laadi tai julkaise profiilia määräajassa, työvoimaviranomainen hoitaa laatimisen ja julkaisun.

Laatimis- ja julkaisuvelvollisuuteen säädetään esityksessä poikkeuksia. Profiilia ei tarvitse laatia eikä julkaista esimerkiksi silloin, jos työnhakija ei voi itsenäisesti hyödyntää palvelualustaa työnhaun tai työllistymisen edistämiseksi taikka työnhakuprofiilin julkaiseminen on muusta työnhakijaan liittyvästä syystä ilmeisen perusteetonta. Esityksen mukaan näin voidaan huomioida työnhakijoiden yksilölliset tilanteet ja tosiasialliset mahdollisuudet hyödyntää työnhakuprofiilia työllistymiseen.

Palvelualustalle kirjautuneiden tahojen oikeutta hakea ja tarkastella julkaistuja työnhakuprofiileja laajennetaan esityksessä niin, että oikeus on jatkossa myös yksityisillä työnvälitysyrityksillä. Työnantajat ja yksityiset työnvälitysyritykset saavat käsitellä työnhakuprofiilien tietoja vain rekrytointi- tai työnvälitystarkoituksiin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa useat tahot toivat esille, että profiilin laatimisen ja julkaisemisen tulisi olla työnhakijan tehtävä ja tehtävän laiminlyönnistä tulisi seurata työttömyysturvalain mukainen etuuden menetys. Saamansa selvityksen perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo, että hallituksen esityksessä valittu sääntelyratkaisu työnhakuprofiilien laatimisesta ja julkaisemisesta on tehokkain ja tarkoituksenmukaisin.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Ehdotettu sääntely nostaa profiilien julkaisuastetta eniten, täyttää perustuslain reunaehdot sekä on käytännössä toteutuskelpoisin tapa mahdollistaa yksityiselle työnvälitykselle sen tarvitsemien tietojen saaminen työnhakijoista ja samalla edistää työnhakijoiden, työnantajien ja yksityisten työnvälitysyhtymien kohtaantoa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa työnhakuprofiilien laatimisesta ja julkaisusta työvoimaviranomaisille aiheutuva lisätyö aiheutti huolta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan työvoimaviranomaisten lisätyö työnhakuprofiilien laatimisen ja julkaisun osalta koostuu pääosin automatisaation kautta luotujen työnhakuprofiilien tietojen oikeellisuuden tarkastamisesta sekä profiilin nimettömyyden varmistamisesta. Hallituksen esityksessä (s. 47—48) työvoimaviranomaisten työmäärän kasvuksi on arvioitu yhteensä viisi henkilötyövuotta.

Tekstiviestimuistutus

Esityksen mukaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laista poistetaan työvoimaviranomaisen velvollisuus muistuttaa työnhakijaa kirjallisesti työnhakijan menettelyn vaikutuksesta työllistymiseen ja oikeuteen saada työttömyysetuutta. Jälkikäteen työnhakijan mahdollisen laiminlyönnin tapahduttua lähetettävä muistutus korvataan säätämällä työvoimaviranomaiselle velvollisuus informoida työnhakijaa häneltä edellytettujen toimien velvoittavuudesta työnhaun kuluessa. Tällä pyritään ehkäisemään työnhakijan tahattomia laiminlyöntejä.

Muutostyökokonaisuuden toimeenpanoon liittyen otetaan käyttöön työnhakijalle lähetettävä tekstiviestimuistutus. Muistutus lähetetään ennen työvoimaviranomaisen kanssa järjestettäviä tapaamisia sekä työnhakijalta edellytettujen toimien määräajan päättymisen lähestyessä.

Valiokunnan eduskuntakäsittelyn aikana saaman selvityksen mukaan tekstiviestimuistustoiminto ei kuitenkaan ole vielä käytössä 1.1.2026, vaan vasta 1.3.2026. Tämän johdosta valiokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin kuvattuja muutoksia työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta annetun lain sekä työttömyysturvalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksiin, joilla voimaantulo siirretään maaliskuun 2026 alkuun. Voimaantulon lykkääminen kahdella kuukaudella vähentää hallituksen esitykseen verrattuna sosiaaliturvamenojen arvioitua säästöä noin 2,5 miljoonalla eurolla. Lisäksi muutos myöhentää arvioitujen työllisyysvaikutusten ja niistä johtuvien julkiseen talouteen kohdistuvien vaikutusten syntymistä. Muutokset on tarkoitus huomioida vuoden 2026 täydentävässä talousarviossa.

Työttömyysturva

Nykyisin työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä työvoimapoliittisesti moitittavana pidettävästä menettelystä asetetaan korvauksettomia määräaikoja (karensseja) ja työssäolovelvoite porrastettuna. Ensimmäinen moitittava menettely vuoden tarkastelujakson kuluessa ei aiheuta seuraamusta. Jos moitittavia menettelyjä on kaksi, työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen seitsemältä kalenteripäivältä. Kolmannelta moitittavasta menettelystä työttömyysetuuden menettää 14 kalenteripäivältä. Jos työnhakija menettelee vielä neljännen kerran moitittavasti, hänelle asetetaan 12 kalenteriviikon työssäolovelvoite. Työssäolovelvoite tarkoittaa työttömyysturva-oikeuden menettämistä toistaiseksi. Etuus-oikeus palautuu, kun työnhakija on ollut esimerkiksi työssä tai osallistunut tiettyihin työvoimapalveluihin riittävän kauan.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Porrastettua seuraamuskokonaisuutta muutetaan nyt käsiteltävässä esityksessä siten, että työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen ensimmäisestä työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä laiminlyönnistä. Korvaukseton määräaika on näissä tilanteissa kestoaltaan seitsemän kalenteripäivää.

Seuraamuskokonaisuus on jatkossa kaksiportainen. Jos työnhakija jatkaa menettelyään, toisesta työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä laiminlyönnistä asetetaan kuuden kalenteriviikon työssäolovelvoite. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jatkaessaan työvoimapolitiittisesti moitittavaa menettelyä työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen nykyistä nopeammin. Samalla etuusoikeutensa menettäneellä työnhakijalla on kuitenkin mahdollisuus palauttaa etuusoikeus nykyistä helpommin, koska työssäolovelvoitteen kestoa lyhennetään puoleen nykyisestä.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on kritisoitu työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään ehdotettuja muutoksia. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on esitetty näkemyksiä erityisesti tilanteista, joissa työnhakijan tahaton unohdus ja erehdys johtaisi työttömyysturvaoikeuden menettämiseen. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta painottaa, että muutosten toimeenpanossa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että työnhakija ymmärtää, mitä häneltä edellytetään. On myös tärkeää, että työnhakijaa tuetaan käyttöön otettavalla tekstiviestimuistutuksella työvoimaviranomaisen kanssa järjestettävistä tapaamisista sekä muiden velvoitteiden toteuttamiselle varatun määräajan päättymisestä.

Erityisesti työnhaun alkuvaiheessa työnhakijalle voi olla epäselvää, kuinka hänen tulee toimia. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että työttömyysturvalain 2 a luvun uudessa 10 a §:ssä säädetään edelleen siitä, että työssäolovelvoitteen saaneen työnhakijan korjatessa menettelynsä kolmen kuukauden kuluessa alkuhaastattelusta oikeus työttömyysetuuteen palautuu korjaamisesta lukien (etuuden menetysaika on kuitenkin vähintään 14 päivää). Säännös vastaa nykyistä.

Perustuslakivaliokunta toteaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle antamassaan lausunnossa (PeVL 43/2025 vp) että ehdotettu työttömyysturvaseuraamuksia koskeva sääntelykokonaisuus, joka olennaisilta piirteiltään vastaa perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädettyä aiempaa sääntelyä, ei muodostu ongelmalliseksi perustuslain 19 §:n 2 momentin (oikeus sosiaaliturvaan) kannalta. Perustuslakivaliokunta kiinnittää kuitenkin erityisesti heikossa asemassa olevien työnhakijoiden osalta huomiota yksilöllisen harkinnan ja tätä harkintaa suorittavien riittävän koulutuksen merkitykseen sen varmistamiseksi, etteivät säädettyinä ehdotetut velvoitteet muodostu kohtuuttomiksi tai liian ehdottomiksi.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen asiassa. Työttömyysturvalain korvauksettomia määräaikoja ja työssäolovelvoitteita koskevissa säännöksissä ei nykyisin säädetä kohtuusharkinnasta, eikä tällaisia säännöksiä ole esitetty myöskään nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä. Valiokunta katsoo, että työnhakijan yksilöllinen tilanne tulee ottaa huomioon kutakin palvelua koskevien säännösten puitteissa tarjottaessa työnhakijalle tämän palvelutarpeen mukaisia palveluja, osoitettaessa työnhakija hakemaan yksilöityä työpaikkaa ja sisällytettäessä työnhakusuunnitelmaan velvollisuus hakea työmahdollisuuksia. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää selvänä, ettei työnhakijalle tule asettaa velvoitteita, jotka eivät vastaa esimerkiksi työnhakijan työkykyä tai edellytyksiä käyttää digitaalisia palveluja.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Muuta

Lopuksi valiokunta kiinnittää vielä huomiota siihen, että monien pitkäaikaistyöttömien tosiasialliset työllistymisen esteet liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Esteet voivat olla esimerkiksi elämänhallintaan, päihteiden käyttöön tai mielenterveyteen liittyviä ongelmia. Näiden asiakasryhmien ongelmia ei yleensä pystytä ratkaisemaan työllisyyspalveluissa, vaan ensisijaisesti hyvinvointialueiden vastuulle kuuluvissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Valiokunta korostaa eri toimijoiden välisen yhteistyön merkitystä. Työllistymisen edistämiseksi tarvitaan vahvoja monialaisia palveluja.

Valiokunta pitää tärkeänä, että selvitys tämän lakiesityksen sekä yleistukea (HE 112/2025 vp), kuntouttavaa työtoimintaa (HE 109/2025 vp) sekä toimeentulotukea ja kuntouttavaa työtoimintaa (HE 116/2025 vp) koskevien lakiesitysten yhteisvaikutuksista työttömille sekä palveluprosessin toimivuudesta tehdään nopeasti. Selvitys tulee antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä. (*Valiokunnan lausumaehdotus*)

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

129 a §. Työvoimaviranomaisen velvollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili työnhakijasta. Valiokunnan oikeusministeriöltä saamassa lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että pykälän 3 momentin mukaan työvoimaviranomainen ei saa sisällyttää työnhakuprofiiliin salassa pidettäviä tietoja, mutta työvoimaviranomainen voisi kuitenkin sisällyttää työnhakuprofiiliin erityisiä henkilötietoja, jotka yleensä ovat salassa pidettäviä, jos pykälän 2 momentin 5 kohdan edellytykset täyttyisivät. Sääntelyä ei tältä osin pidetty johdonmukaisena. Kyseiseen lainkohtaan kiinnittivät huomiota lausunnoissaan myös Tietosuojavaltuutetun toimisto ja KEHA-keskus.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pykälän 3 momentin toisen virkkeen tarkoituksena on ollut, että työvoimaviranomainen voi julkaista työnhakijan kerran julkaisemia tai julkaistavaksi pyytämiä tietoja, jotka voivat olla myös erityisiä henkilötietoja, jos työnhakija on nämä itse julkaissut työnhakuprofiilissaan. Tarkoituksena on ollut helpottaa profiilien julkaisemista uudelleen tilanteessa, jossa työnhakija on lisännyt profiiliinsa edellä mainittuja erityisiä henkilötietoja, jotka eivät ole suoraan lain nojalla salassa pidettäviä ja jotka työnhakija kokee työnhakunsa kannalta oleellisiksi.

Saamiensa lausuntojen perusteella valiokunta katsoo, että pykälän 3 momentti on ristiriidassa laissa salassa pidettäväksi säädettyjen tietojen sisällyttämistä koskevan kiellon osalta sekä erityisiä henkilötietoja koskevan sallivan poikkeuksen osalta. Lisäksi esitetty saattaa olla ristiriidassa tietojen minimointiperiaatteen kanssa. Valiokunta toteaa, että pykälän 3 momentti saattaa esityksessä ehdotetussa muodossa olla omiaan vaikeuttamaan toimeenpanoa epäselvyytensä vuoksi, ja ehdottaa tämän takia, että 3 momentista poistetaan toinen virke. Muutoksella poistetaan lausunnoissa esiin nostettu ristiriita salassa pidettävien tietojen

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

sisällyttämisen kiellosta ja erityisten henkilötietojen sisällyttämisen sallimisesta työnhakuprofiiliin sekä varmistetaan, että säännös on tietojen minimointiperiaatteen mukainen.

Voimaantulosäännös. Hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyn aikana on noussut esiin, ettei edellä yleisperusteluissa tarkemmin kuvattu tekstiviestimuistutustoiminto ole vielä käytössä 1.1.2026, vaan vasta 1.3.2026. Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään ja työnhaun voimassaolon päättymiseen ehdotettujen muutosten voimaantuloa on tämän johdosta valiokunnan näkemyksen mukaan syytä lykätä ajankohtaan, jolloin tekstiviestimuistutustoiminto on käytettävissä.

Edellä mainitun perusteella valiokunta esittää, että lain voimaantulosäännöstä muutetaan siten, että lain 28 § työnhaun voimassaolon päättymisestä ja 29 §:n 2 momentti työnhaun käynnistämisestä uudelleen tulevat voimaan vasta 1.3.2026.

Lisäksi valiokunta ehdottaa, että virheellinen viittaus 38 §:n 2 momentin 6 kohtaan muutetaan viittaukseksi 37 §:n 2 momentin 6 kohtaan.

5. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

2 a luku. Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

11 §. Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin.

Valiokunta ehdottaa 1 momentissa olevan virheellisen pykäläviittauksen korjaamista.

12 §. Pätevä syy jättää toteuttamatta työnhakuvelvollisuutta. Valiokunta ehdottaa 1 kohdassa olevan virheellisen pykäläviittauksen korjaamista.

Voimaantulosäännös. Edellä 1. lain voimaantulosäännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvatusista syistä valiokunta ehdottaa, että myös työttömyysturvalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä muutetaan eräiden lainkohtien osalta ja niiden voimaantuloajankohdaksi tulee 1.3.2026.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 108/2025 vp sisältyvät 2.—4. ja 6.—8. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 108/2025 vp vp sisältyvät 1. ja 5. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 10 §:n 1 momentti, 39—41 §, 119 §:n 1 momentti ja 130 §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 41 § osaksi laissa 691/2023 ja 130 §:n 4 momentti laissa 733/2025, sekä

muutetaan 28 §, 29 §:n 2 momentti, 30 §:n 1 momentti, 31—38 ja 42—48 §, 75 §:n 2 momentti, 114 §:n 1 momentin 10 kohta, 128 ja 129 §, 130 §:n otsikko ja 2 momentti sekä 131 §, sellaisina kuin niistä ovat 32, 33 ja 44 § osaksi laeissa 691/2023 ja 435/2024, 38 § osaksi laissa 728/2024, 42, 45 ja 46 § osaksi laissa 435/2024, 48 § osaksi laeissa 691/2023, 435/2024 ja 728/2024 ja 131 § laissa 733/2025 sekä

lisätään lakiin uusi 48 a §, 114 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 280/2024 ja 435/2024, uusi 11 kohta, 127 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 128 a, 129 a—129 d, 130 a ja 130 b § seuraavasti:

28 §

Työnhaun voimassaolon päättyminen

Työnhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija:

1) ilmoittaa työvoimaviranomaiselle, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa tai ei uusi työnhakunsa voimassaoloa;

2) ei esitä työvoimaviranomaisen asettamassa määräajassa työllistymisen ja julkisten työvoimapalveluiden tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään;

3) jättää asioimatta työvoimaviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla;

4) ei saavu alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun hänen itsensä siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa varaamana aikana.

Ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan työnhakijan työnhaun voimassaolo päättyy myös, jos hän ei enää täytä 27 §:n 3 momentissa säädettyjä työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksiä.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

29 §

Työhaun käynnistäminen uudelleen

Työvoimaviranomainen voi rajoittaa henkilön oikeutta käynnistää työnhaku sähköisesti siihen tarkoitettuun verkkopalveluun, jos työhaun voimassaolo on päättynyt 28 §:n 1 momentin 2—4 kohdan perusteella.

30 §

Työnhakijan informointi

Työvoimaviranomaisen on informoitava tarkoituksenmukaisella tavalla työnhakijaa työnhakijaksi rekisteröimisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen sekä työhaun kuluessa työhaun voimassaolon edellytyksistä, työllistymissuunnitelmaan sisällytettävästä työnhakuvelvollisuudesta, velvollisuudesta hakea työvoimaviranomaisen osoittamia työmahdollisuuksia, tarjolla olevista julkisista työvoimapalveluista, muutosturvasta ja muista työnhakuun liittyvistä seikoista.

31 §

Alkuhaastattelun järjestäminen

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työnhakijalle alkuhaastattelu ilman aiheutonta viivästystä, kuitenkin kymmenen arkipäivän kuluessa työhaun alkamisesta.

Uusi alkuhaastattelu järjestetään vain, jos työhaun päättymisestä on kulunut vähintään kuusi kuukautta ja henkilö rekisteröidään uudelleen työnhakijaksi.

Alkuhaastattelu on järjestettävä työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, jollei muu järjestämistapa ole painavasta syystä sitä tarkoituksenmukaisempi.

32 §

Alkuhaastattelun sisältö

Alkuhaastattelussa työvoimaviranomaisen on arvioitava työnhakijan palvelutarve. Arvion perusteella työvoimaviranomaisen ja työnhakijan on laadittava työnhakijalle työllistymissuunnitelma, ellei tällä ole voimassa olevaa työllistymissuunnitelmaa korvaavaa suunnitelmaa.

Alkuhaastattelussa työvoimaviranomaisen on ohjattava työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja hakeutumaan hänelle tarpeellisiin palveluihin. Työvoimaviranomaisen on myös kerrottava työnhakijalle hänelle tarjottavista palveluista ja sovittava asiointitavasta sekä muusta yhteydenpidosta työvoimaviranomaisen ja työnhakijan välillä.

Työvoimaviranomaisen on tarvittaessa ohjattava työnhakija laatimaan ja julkaisemaan työnhakuprofiili palvelualustalla.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

33 §

Työnhakijan palvelutarpeen arvioiminen

Työvoimaviranomaisen on työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseksi arvioitava ainakin tämän:

- 1) osaaminen ja ammattitaito;
- 2) työnhakutaidot ja edellytykset omatoimiseen työnhakuun;
- 3) työllistymismahdollisuudet avoimilla työmarkkinoilla;
- 4) työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys;
- 5) työttömäksi jäämisen todennäköisyys.

Palvelutarpeen arvioinnissa on otettava huomioon työnhakijan omat tavoitteet hänen osaamisensa ja ammattitaitonsa kehittämiseksi, hänen työnhaun ja työllistymisen edellytyksiinsä vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen vaikuttavat seikat.

Palvelutarpeen selvittämiseksi työnhakija voidaan ohjata työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin sekä muihin asiantuntija-arviointeihin. Työnhakijan osaamisen kehittämistä voidaan arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa ja työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa.

34 §

Työnhakukeskustelujen järjestäminen

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työttömälle työnhakijalle, työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle ja työnhakijalle, jonka työ sopimuksessa sovittu työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta, työnhakukeskustelu kolmen kuukauden kuluttua alkuhaastattelusta ja sen jälkeen aina, kun edellisestä työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta.

Jos työnhakija on työvoimakoulutuksessa, työkokeilussa, palkkatuetussa työssä tai kuntoutuksessa taikka opiskelee työttömyysetuudella tuettuna, työvoimaviranomaisen on järjestettävä työnhakukeskustelu vain kuukautta ennen palvelun arvioitua päättymistä.

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä työnhakukeskustelu työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvalla työnhakijalla vain, jos siihen on työnhakijan työllistymiseen tai palvelutarpeeseen liittyvä painava syy.

Keskustelut on järjestettävä työnhakijan palvelutarve ja olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

35 §

Täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä alkuhaastattelun ja työnhakukeskustelujen lisäksi työnhakijalle täydentäviä työnhakukeskusteluja siten, että työnhakija saa tarvitsemansa tuen työnhakuun ja työllistymisen edellytysten parantamiseen. Työvoimaviranomaisen on tarvittaessa järjestettävä täydentävä työnhakukeskustelu myös työllistymissuunnitelman tarkistamista tai

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

laatimista taikka työnhakuvelvollisuuden asettamista varten siten, että työnhakijalla on voimassa oleva ja ajantasainen työllistymissuunnitelma.

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä alkuhaastattelun ja ensimmäisen työnhakukeskustelun välisenä aikana viisi täydentävää työnhakukeskustelua, ellei työnhakijan palvelutarpeesta johdu muuta.

Työvoimaviranomaisen on järjestettävä täydentävä työnhakukeskustelu myös työnhakijan pyynnöstä, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

36 §

Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen sisältö

Työnhakukeskusteluissa ja täydentävissä työnhakukeskusteluissa työvoimaviranomaisen on tarkistettava työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota, työllistymissuunnitelmaa tai sen korvaavaa suunnitelmaa ja työnhakuvelvoitetta siten, että ne ovat ajantasaiset. Tarvittaessa keskustelussa on laadittava työllistymissuunnitelma tai sen korvaava suunnitelma.

Työvoimaviranomaisen on myös ohjattava työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja tuettava työnhakijan työnhakua. Lisäksi työvoimaviranomaisen on ohjattava työnhakija hänelle tarpeellisiin palveluihin.

37 §

Työllistymissuunnitelman sisältö ja seuranta

Työvoimaviranomaisen on sisällytettävä työnhakijan työllistymissuunnitelmaan:

- 1) työnhakuvelvollisuus ja mahdollinen peruste sen alentamiselle tai asettamatta jättämiselle;
- 2) muut hänen työnhakuunsa tai yritystoiminnan kehittämiseensä liittyvät toimet, joiden tavoitteena on hänen nopea työllistymisensä avoimille työmarkkinoille;

- 3) määräaika, jonka kuluessa hänen on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta.

Lisäksi työvoimaviranomaisen on tarvittaessa sisällytettävä työllistymissuunnitelmaan:

- 1) täydentävien työnhakukeskustelujen määrä ja ajankohdat;
- 2) työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja;
- 3) muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja;
- 4) työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen ja työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyvät toimet;
- 5) edellytettävät selvitykset suunnitelman toteuttamisesta;
- 6) työnhakijan työnhakuprofiilin laatimis- ja julkaisemisvelvollisuutta koskeva poikkeus.

Työvoimaviranomainen ja työnhakija hyväksyvät työllistymissuunnitelman. Työvoimaviranomaisen on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista.

Työllistymissuunnitelman rakenteesta ja hyväksymisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

38 §

Työnhakijan velvollisuudet

Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on haettava aktiivisesti itse valitsemiaan työmahdollisuuksia ja koulutusta sekä työvoimaviranomaisen hänelle haettaviksi osoittamia työpaikkoja.

Lisäksi hänen on osallistuttava työnhakijan palveluprosessiin kuuluviin toimiin ja palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään.

Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on ilmoitettava työllistymissuunnitelman toteutumisesta työvoimaviranomaiselle sen määräämällä tavalla. Työnhakijan on säilytettävä työnhakuvelvollisuutensa täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työvoimaviranomaiselle sen pyynnöstä.

Työnhakijan on ilmoitettava työvoimaviranomaiselle yhteystietojensa muutoksesta.

42 §

Työpaikkojen osoittaminen työnhakijan haettavaksi

Työvälikyselyllä on edistettävä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti. Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.

Työvoimaviranomaisen on osoitettava työnhakija hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Työpaikan sopivuuden arvioimisessa on otettava huomioon työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen sekä työkyky.

Työvoimaviranomaisen on seurattava työnhaun edistymistä.

43 §

Työnvälityspalvelut

Työnantaja voi julkaista tiedon avoimesta työpaikasta 14 luvussa tarkoitetulla palvelualustalla. Tiedon avoimesta työpaikasta voi palvelualustalla julkaista myös työvoimaviranomainen, jollei 49 §:stä muuta johdu.

Työvoimaviranomaisen on välitettävä tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista. Lisäksi työvoimaviranomaisen on esiteltävä työnantajalle tämän kanssa sovitulla tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.

Työnhakijalle tarjotaan mahdollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili 1 momentissa tarkoitetulla palvelualustalla.

44 §

Kansainvälinen työnvälitys

Työnvälitystä on tehtävä kansallisesti ja kansainvälisesti.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Työvoimaviranomaiset ovat työnvälityspalvelujen eurooppalaisesta verkostosta (Eures) liikkuvuuspalvelujen tarjoamisesta työntekijöille ja työmarkkinoiden yhdentymisen tiivistämisestä ja asetusten (EU) N:o 492/2011 ja (EU) N:o 1296/2013 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU 2016/589 7 artiklan 1 kohdan c alakohdan i alakohdassa tarkoitettuja Eures-jäseniä.

Työvoimaviranomaisen tehtävistä työnvälityksessä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

45 §

Työnhakuvelvollisuuden asettaminen

Työvoimaviranomaisen on sisällytettävä työttömän ja työttömyysuhan alaisen työnhakijan työllistymissuunnitelmaan kolme sellaista kuukauden kestävästä tarkastelujaksoa, joista kunkin aikana työnhakijan on haettava neljää työmahdollisuutta. Tarkastelujakso voidaan asettaa takautuvasti, jos se on työnhakijan edun mukaista.

Vaikka työnhakija ei olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, työvoimaviranomaisen on asetettava hänelle työnhakuvelvollisuus, jos hän opiskelee työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28—32 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna tai on palkkatuetussa työssä.

Lisäksi työnhakuvelvollisuus asetetaan vähintään kaksi viikkoa kestävässä osa-aikatyössä olevalle tai työaikaa lyhentämällä lomautetulle työnhakijalle, jonka säännöllinen työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Toteutuneen työajan vaikutuksesta työnhakuvelvollisuuteen säädetään työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:ssä.

46 §

Työnhakuvelvollisuuden alkaminen eräissä tapauksissa

Työnhakijan työnhakuvelvollisuus alkaa työsuhteen päättyessä, jos hän on yli kaksi viikkoa kestävässä muussa kuin palkkatuetussa työssä, jonka työaika on yli 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Työnhakuvelvollisuus alkaa kuitenkin vasta siitä, kun työnhakijalle on järjestetty 34 §:n 2 momentissa tarkoitettu kuukautta ennen palvelun päättymistä järjestettävä työnhakukeskustelu, jos hän arviolta yli kuukauden ajan:

- 1) opiskelee työvoimakoulutuksessa;
- 2) osallistuu 6 luvussa tarkoitettuun työkokeiluun;
- 3) on palkkatuetussa työssä, jonka työaika ylittää 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta; tai
- 4) on yhdenjaksoisessa kuntoutuksessa.

Lomautetun työnhakuvelvollisuus alkaa siitä, kun lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

47 §

Tarkastelujaksolla haettavien työmahdollisuuksien määrän pienentäminen

Työvoimaviranomaisen on pienennettävä työnhakijan velvollisuutta hakea neljää työmahdollisuutta, jos se arvioi, ettei työnhakijan työssäkäyntialueella ole haettavissa niin montaa sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työllistyä. Arviossa on otettava huomioon työnhakijan työkokemus, koulutus ja muu osaaminen, työkyky ja mahdollinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja.

Arviolta yli kuukauden ajan 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28—32 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevan koulutusta vailla olevan työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää opintojen ajalle kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joista kunkin aikana työnhakijan tulee hakea kolmea työmahdollisuutta.

48 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

1) työvoimaviranomainen arvioi, ettei työnhakijan työssäkäyntialueella ole haettavissa työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voisi työllistyä huomioon ottaen hänen työkokemuksensa, koulutuksensa ja muun osaamisensa ja työkykynsä sekä hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja;

2) työnhakija ei luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen mukaan ole työkykyinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitetun ammattitaitosuojan aikana työkokemustaan ja koulutustaan vastaavaan työhön ja ammattitaitosuojan päätyttyä mihinkään työhön ja hän noudattaa työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kuin suunnitelmassa on sovittu työkyvyttömyyden perusteella myönnettävän etuuden hakemisesta ja hakeutumisesta työ- ja toimintakykyä parantavaan kuntoutukseen;

3) työnhakija on osa-aikaisessa työssä, eikä muun työn vastaanottaminen samanaikaisesti ole mahdollista hänen työkykynsä huomioon ottaen;

4) työnhakija opiskelee 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28—32 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia luku- ja kirjoitustaidon opintoja työttömyysetuudella tuettuna ja opinnot ovat työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päätoimisia;

5) työnhakija opiskelee työnantajan kanssa yhteishankintana hankitussa tai vastaavalla tavalla järjestetyssä työvoimakoulutuksessa;

6) työnhakija on estynyt olemasta työmarkkinoilla suorittaessaan asevelvollisuutta, siviilipalvelusta tai vankeusrangaistusta, ollessaan sairaalahoidossa tai muussa siihen verrattavassa laitoshoidossa tai hänen ollessaan estynyt olemasta työmarkkinoilla muun näihin rinnastettavan syyn takia;

7) työnhakijan työttömyys päättyy kuukauden kuluessa muusta syystä kuin työvoimakoulutuksen tai 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28—31 §:ssä tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun takia taikka hän kuukauden kuluessa aloittaa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa edellytetään lisäksi, että työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

Edellä 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa työnhakuvelvollisuus jätetään asettamatta sen tarkastelujakson osalta, jonka aikana työttömyys päättyy taikka varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa alkaa.

Jos työvoimaviranomainen ohjaa työttömän työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) 3 §:n 1 momentin nojalla monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, työvoimaviranomainen ei sisällytä työnhakuvelvollisuutta työllistymissuunnitelmaan, vaan monialaiseen työllistymissuunnitelmaan siten kuin mainitussa laissa säädetään.

48 a §

Työnhakuvelvollisuutta täyttävä toiminta

Työnhakuvelvollisuutta voi täyttää:

- 1) hakemalla sellaista vähintään kaksi viikkoa kestävää työsuhteessa tehtävää työtä, johon työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;
- 2) hakemalla kestoaltaan alle kaksi viikkoa kestävää työsuhteessa tehtävää työtä, jos asiasta on sovittu työllistymissuunnitelmassa;
- 3) hakemalla lisätyötä omalta työnantajalta;
- 4) etsimällä työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna yrittäjänä tehtäviä sellaisia työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;
- 5) muilla 1—4 kohdassa tarkoitettuja toimia vastaavilla toimilla, joiden tavoitteena on työllistyminen.

Työnhakuvelvollisuutta voi kuitenkin täyttää 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla vain kerran tarkastelujakson aikana.

75 §

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

— — — — —

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen tai työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun taloudellisen etuuden jaksotuksen tai työkokeilun aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulutuksena.

114 §

Käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaasta voidaan käsitellä seuraavia tietoja:

— — — — —

- 10) tiedot julkisiin työvoimapalveluihin kuuluvista etuuksista;

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

11) tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot palkoista ja tuloista ja 7 §:n 4 ja 7 kohdassa tarkoitetut tiedot tuloerien ansainta-ajankohdista ja ammattinimikkeistä palvelutarpeen arvioimiseksi.

127 §

Tarkoitus

Palvelualustalla laaditaan ja julkaistaan työnhakuprofiili myös työnhakijasta.

128 §

Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen

Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen edellyttävät henkilöasiakkaalta palvelualustalle kirjautumista. Kirjautuminen edellyttää käyttäjän tunnistamista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Palvelun käyttäjän tunnistamisesta säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 6 §:ssä.

Henkilöasiakas voi määritellä, miltä osin ja kuinka pitkään työnhakuprofiili on julkaistuna. Työnhakuprofiilin julkaistuna olemiselle on kuitenkin aina määriteltävä päättymispäivä.

Henkilöasiakas voi milloin tahansa poistaa työnhakuprofiilinsa sekä perua työnhakuprofiilinsa julkaisun, jollei hän ole rekisteröitynyt työnhakijaksi.

Palvelualustan ylläpitäjän on informoitava henkilöasiakasta ennen työnhakuprofiilin julkaisemista työnhakuprofiilin sisältämien tietojen rajoituksista sekä julkaisemisen vaikutuksista henkilötietojen suojaan.

128 a §

Henkilöasiakkaan työnhakuprofiilin sisältämät tiedot

Työnhakuprofiili voi sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaisia tietoja henkilöasiakkaan työkokemuksesta, koulutuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Työnhakuprofiili voi lisäksi sisältää henkilöasiakkaan vapaamuotoisen esittelyn ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin.

Henkilöasiakas ei saa sisällyttää työnhakuprofiilinsa tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi.

Henkilöasiakas voi palvelualustalla milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa sisältämiä tietoja.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

129 §

Työnhakijan laatima ja julkaisema työnhakuprofiili

Työnhakijan on laadittava ja julkaistava työnhakuprofiili palvelualustalla 15 arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta tai 129 b §:n 1 momentissa säädetyn sen laatimista ja julkaisemista koskevan poikkeuksen päättymisestä. Julkaisemisen jälkeen työnhakijan on pidettävä työnhakuprofiilinsa julkaistuna työnhakunsa voimassaolon ajan.

Työnhakijan työnhakuprofiilin tulee sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaiset tiedot työnhakijan työkokemuksesta, koulutuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Työnhakuprofiili voi lisäksi sisältää työnhakijan vapaamuotoisen esittelyn ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin. Työnhakuprofiiliin ei kuitenkaan saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi.

Työnhakijan työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen sovelletaan muuten mitä 128 §:ssä säädetään. Sen estämättä, mitä 128 a §:n 3 momentissa säädetään, työnhakijan työnhakuprofiilin tulee aina sisältää 2 momentissa tarkoitetut tiedot.

129 a §

Työvoimaviranomaisen velvollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili työnhakijasta

Työvoimaviranomaisen tulee viipymättä laatia ja julkaista työnhakijan työnhakuprofiili palvelualustalla, jos työnhakija ei ole sitä tehnyt 129 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla. Työvoimaviranomaisen on informoitava työnhakijaa profiilin julkaisusta.

Työvoimaviranomainen saa sisällyttää työnhakuprofiiliin ainoastaan profiilin laatimisen ja julkaisemisen kannalta tarpeellisia tietoja, joita ovat työnhakijan:

- 1) työnhaun ja työllistymisen kannalta olennainen työkokemus, ilman työnantajaa yksilöivää tietoa;
- 2) työnhaun ja työllistymisen kannalta olennainen koulutus, ilman koulutuksen järjestäjää yksilöivää tietoa;
- 3) työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaiset tiedot voimassa olevista luvista ja pätevyyksistä, ilman myöntäjää yksilöivää tietoa;
- 4) työtoiveet, työnhakualue ja kielitaito; ja
- 5) työnhakijan itsensä työnhakuprofiilissa julkaisemat tai hänen julkaistaviksi pyytämänsä 129 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot.

Työvoimaviranomaisen työnhakijasta julkaisema työnhakuprofiili ei saa sisältää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi. ~~Työnhakuprofiili ei myöskään saa sisältää erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, ellei 2 momentin 5 kohdasta muuta johdu.~~ Työvoimaviranomaisen tulee aina määritellä työnhakuprofiilin julkaistuna olemisen päättymispäivä.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

129 b §

Työnhakijan työnhakuprofiilin laatimista ja julkaisemista koskevat poikkeukset

Työnhakijalla ei ole velvollisuutta laatia eikä julkaista 129 §:ssä tarkoitettua työnhakuprofiilia eikä työvoimaviranomainen saa laatia eikä julkaista 129 a §:ssä tarkoitettua työnhakuprofiilia työnhakijasta, jos:

- 1) työnhakijalle ei aseteta työnhakuvelvollisuutta 48 §:n perusteella;
- 2) työnhakija työllistyy kokoaikatyössä tai on työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla päätoiminen yrittäjä tai päätoiminen opiskelija;
- 3) työvoimaviranomainen arvioi palvelutarpeen perusteella, että työnhakija ei voi itsenäisesti hyödyntää palvelualustaa työnhaun ja työllistymisen edistämiseksi; tai
- 4) työvoimaviranomainen arvioi, että työnhakuprofiilin julkaiseminen on muusta työnhakijaan liittyvästä syystä ilmeisen perusteetonta.

Työvoimaviranomaisen tulee työnhakijan pyynnöstä perua työnhakijan työnhakuprofiilin julkaisu, jos jokin 1 momentissa tarkoitetuista seikoista täyttyy. Lisäksi työvoimaviranomaisen tulee perua työnhakuprofiilin julkaisu, jos henkilö sitä pyytää työnhakunsa voimassaolon päätyttyä.

129 c §

Työnhakuprofiilien hakeminen palvelualustalla

Julkaistuja työnhakuprofiileja voivat hakea ja tarkastella palvelualustalle kirjautuneet työnantajat ja yksityiset työnvälitysyrietykset. Työnantajat ja yksityiset työnvälitysyrietykset saavat käsitellä työnhakuprofiilien tietoja vain rekrytointi- tai työnvälitystarkoituksessa.

Kirjautuminen palvelualustalle edellyttää käyttäjän tunnistamista ja alustan käyttöehtojen hyväksymistä. Palvelua käyttävän työnantajan ja yksityisen työnvälitysyrietyksen tunnistamisesta säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 6 §:ssä.

Työnhakuprofiileja voi hakea vain yksittäishakuina siten, että hakuperusteena on käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta.

129 d §

Työnhakuprofiilien tietovaranto, tietojen poistaminen ja siirtäminen

Työnhakuprofiilien 128 a, 129 ja 129 a §:ssä tarkoitettut tiedot tallennetaan 120 §:ssä tarkoitettuun tietovarannosta erilliseen työnhakuprofiilien tietovarantoon.

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tulee poistaa tiedot työnhakuprofiilien tietovarannosta, kun henkilö poistaa työnhakuprofiilinsa palvelualustalta, mutta kuitenkin viimeistään, kun henkilön edellisestä palvelualustalle kirjautumisesta on kulunut vuosi.

Edellä 2 momentissa säädettyä ei sovelleta työnhakijaan työnhaun voimassaolon aikana. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tulee työnhakijan työnhaun voimassaolon päätyttyä poistaa tiedot työnhakuprofiilien tietovarannosta, kuten 2 momentissa säädetään.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Työnhakuprofiilien tietovarantoon rekisteröity voi siirtää työnhakuprofiilinsa sisältämiä tietoja muulle taholle, jos Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus on mahdollistanut tietojen sähköisen siirtämisen muulle taholle palvelualustan kautta.

130 §

Työnhakuprofiilien tietojen käyttötarkoitus ja käsiteltävät tiedot

Henkilöasiakkaan muitakin kuin 114 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja saadaan käsitellä, jos ne ovat välttämättömiä työnhakuprofiilin laatimisen, julkaisemisen tai palvelualustan käytön valvomisen kannalta.

130 a §

Työnhakuprofiilien tietovarannon rekisterinpitäjät

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomaiset ovat työnhakuprofiilien tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus vastaa työnhakuprofiilien tietovarannon yleisen tietosuoja-asetuksen:

- 1) 12 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista;
- 2) 25 artiklassa tarkoitettuun sisäänrakennettuun ja oletusarvoiseen tietosuojasta;
- 3) 32 artiklassa tarkoitettuun käsittelyn turvallisuudesta;
- 4) 35 artiklassa tarkoitettuun tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista;
- 5) 36 artiklassa tarkoitettuun ennakko kuulemisesta ja muista sellaisista yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat käytettävän tietojärjestelmän tietoturvaluutta;
- 6) mukaisista rekisterinpitäjän velvollisuuksista sellaisten rekisteröityjen osalta, jotka eivät ole työvoimaviranomaisen asiakkaita.

Työvoimaviranomaiset vastaavat muista kuin 2 momentissa tarkoitetuista yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista. Kukin työvoimaviranomainen vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä asiakkaidensa osalta.

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomainen vastaavat asiakkaidensa tietojen luovuttamisesta työnhakuprofiilien tietovarannosta.

130 b §

Oikeus käyttää palvelualustaa

Palvelualustan käyttö edellyttää henkilökohtaista käyttöoikeutta. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus, kunta ja kuntayhtymä voivat myöntää oikeuden käyttää palvelualustaa palveluksessaan olevalle henkilölle, joka hoitaa:

- 1) tässä laissa säädettyjä tehtäviä;
- 2) elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa tarkoitettuja kansainvälisen rekrytoinnin palveluita koskevia tehtäviä.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus vastaa käyttöoikeuden teknisestä avaamisesta, muuttamisesta ja poistamisesta käyttöoikeuden myöntäneen, muuttaneen tai poistaneen viranomaisen ilmoituksen perusteella.

Käyttöoikeuden myöntäneen, muuttaneen tai poistaneen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus käyttöoikeuden myöntämisestä, muuttamisesta tai poistamisesta.

131 §

Palvelualustan käytön valvonta

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus laatii palvelualustan käyttöehdot. Käyttöehtoihin voi sisältyä palvelun käyttäjän ja ylläpitäjän vastuuta, palvelualustan käyttöä koskevia teknisiä vaatimuksia, tietoturvallisuuden toteuttamista tarkentavia ja käyttöehtojen voimassaoloa koskevia ehtoja. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käyttöehtojen sisällöstä.

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomaiset valvovat palvelualustan käyttöä sekä alustalla julkaistun sisällön lain ja käyttöehtojen mukaisuutta. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomainen voi kehottaa palvelualustan käyttäjää määräajassa poistamaan julkaisemastaan sisällöstä lain tai käyttöehtojen vastaisen sisällön. Jos käyttäjä ei noudata kehotusta määräajassa, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomainen voi poistaa kyseisen sisällön. Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus ja työvoimaviranomainen vastaavat tässä momentissa säädetyistä tehtävistä asiakkaidensa osalta.

Jos käyttäjän palvelualustalla julkaisema sisältö on toistuvasti lain tai käyttöehtojen vastaista, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus voi estää alustan käytön häneltä määräajaksi.

Sen lisäksi, mitä 49 §:ssä säädetään, myös Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus voi poistaa avointa työpaikkaa koskevan ilmoituksen palvelualustalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 28 § ja 29 §:n 2 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä maaliskuuta 2026 ja 32 §:n 3 momentti, 37 §:n 2 momentin 6 kohta, 127 §:n 3 momentti, 128, 128 a, 129, 129 a—129 d, 130, 130 a, 130 b ja 131 § tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä syyskuuta 2026.

Jos henkilö on rekisteröitynyt työnhakijaksi ennen tämän lain 129 §:n voimaantuloa ja pitänyt työnhakunsa voimassa yhdenjaksoisesti 34 §:ssä tarkoitetun työnhakukeskustelun järjestämiseen asti, 129 §:n 1 momentissa säädettyä 15 arkipäivän määräaika työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla sovelletaan häneen siitä päivästä, jolloin hänelle järjestetään 34 §:ssä tarkoitettu työnhakukeskustelu.

Jos henkilö on rekisteröitynyt työnhakijaksi ennen tämän lain 129 §:n voimaantuloa ja hänen työnhakunsa voimassaolo päättyy mainitun pykälän voimaantulon jälkeen, sovelletaan mainitun pykälän 1 momentissa säädettyä 15 arkipäivän määräaika työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla siitä päivästä, jolloin hän rekisteröityy uudelleen työnhakijaksi.

2.

Laki

työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain (381/2023) 4 §:n 3 momentti ja 5 §:n 3 momentti seuraavasti:

4 §

Monialaisen palvelutarpeen arviointi ja monialaisen työllistymissuunnitelman laatiminen

Monialaisen työllistymissuunnitelman tulee olla laadittuna ja hyväksyttynä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun palvelutarpeen arviointi on aloitettu. Työttömälle annetaan edellä mainittuna aikana myös ohjausta, jonka tarkoituksena on parantaa hänen valmiuksiaan ja sitoutumistaan työllistymisensä edistämiseen. Suunnitelman rakenteesta ja hyväksymisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Monialaisen työllistymissuunnitelman sisältö

Työvoimaviranomaisen on sisällytettävä työllistymissuunnitelmaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 5 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 48 §:stä muuta johdu. Työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan, mitä mainitun lain 147 §:ssä säädetään kiellosta hakea oikaisua ja valittaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

3.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 ja 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 14 §:n 3 momentti ja 19 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1100/2024, seuraavasti:

14 §

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin kuuluvia toimia voidaan järjestää työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 35 §:n 2 momentissa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.

19 §

Kotoutumissuunnitelman sisältö

Kunnan ja maahanmuuttajan on sovittava kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan omien tavoitteiden, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa kotoutumista, työllistymistä tai yrittäjyyttä, terveyttä ja hyvinvointia sekä yhteiskunnallisia valmiuksia edistävistä palveluista, järjestöjen, yhteisöjen tai yhdistysten toimintaan osallistumisesta, suomen tai ruotsin kielen opinnoista sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa asetetaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 45 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, jollei mainitusta laista johdu muuta. Suunnitelmassa on sovittava myös palveluiden toteutumisen seurannasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

4.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale sekä 5 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 339/2023, seuraavasti:

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle:

1) jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 37 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä viimeisten 12 kalenterikuukauden aikana;

2) jolle on laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 37 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen työttömyyspäivärahakauden ajan työttömyyspäivärahaa; taikka

3) jolle on järjestetty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuihin toimeentulotukeen.

Tätä lakia sovelletaan lisäksi aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle 25 vuotta täyttäneelle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle, jolle on aiemmin laadittu työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 37 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja:

5 §

Aktivointisuunnitelman laatiminen

Työvoimaviranomaisen tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että henkilön kanssa on tehty työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 37 §:n mukainen työllistymissuunnitelma. Hyvinvointialueen tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työvoimaviranomainen on tehnyt henkilön kanssa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 37 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että työvoimaviranomainen on

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

varannut tämän lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulle henkilölle tilaisuuden työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 34 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työnhakukeskusteluun. Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakukeskusteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, hyvinvointialueen tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

5.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 luvun 10 §:n 2 momentin 8 kohta ja 13—16 §, 2 a luvun 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1, 1 a ja 6 kohta sekä 2 momentti, 10 §, 11 §:n 1 momentin johdantokappale, 12 §:n otsikko, 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 13 § ja 11 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohta,
sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 10 §:n 2 momentin 8 kohta laissa 1131/2022, 13 § laeissa 1001/2012, 1374/2014 ja 1131/2022, 14 § laissa 1001/2012, 15 § laissa 1374/2014 sekä 16 § laeissa 1374/2014 ja 1380/2021, 2 a luvun 9 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 12 §:n otsikko ja 1 momentin johdantokappale laissa 1380/2021, 9 §:n 1 momentin 1 ja 6 kohta ja 2 momentti sekä 12 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 385/2023, 9 §:n 1 momentin 1 a kohta laissa 445/2024, 10 § laeissa 1380/2021, 385/2023, 685/2023 ja 395/2024, 11 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 685/2023, ~~12 §:n otsikko ja 1 momentin johdantokappale laissa 1380/2021~~ ja 13 § laeissa 1380/2021, 385/2023 ja 685/2023 sekä 11 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohta laissa 793/2025, sekä
lisätään 2 lukuun uusi 13 a § ja 2 a lukuun uusi 10 a § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset

10 §

Opiskelu

Päätoimisina pidetään:

8) opintoja, joiden tavoitteena on yliopistossa suoritettavan jatkotutkinnon suorittaminen ja joiden opintosuunnitelman mukainen laajuus yhdessä muiden samaan opintokokonaisuuteen kuuluvien suoritusten kanssa on keskimäärin vähintään viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti;

13 §

Ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeus työttömyysetuuteen

Alle 25-vuotiaan nuoren, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (*koulutusta vailla oleva nuori*), on tullut hakea edellisessä syyslukukaudella alkavia opintoja koskevassa haussa vähintään kahta opiskelupaikkaa, joiden opiskelijaksi ottamisen perusteet hän täyttää. Syyslukukauden katsotaan alkavan 1 päivänä syyskuuta.

Koulutusta vailla olevalla nuorella ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen:

- 1) syyslukukauden alkamisesta lukien, jos hän on ilman pätevää syytä:
 - a) jättänyt hakematta opiskelupaikkaa 1 momentissa tarkoitetulla tavalla;
 - b) omalla menettelyllään aiheuttanut, ettei tule valituksi 1 momentissa tarkoitettuun opiskelupaikkaan;
 - c) muulla tavalla kieltäytynyt 1 momentissa tarkoitetusta opiskelupaikasta;
- 2) siitä lukien, kun hän ilman pätevää syytä on menetellyt 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla tai jättää aloittamatta muulloin kuin syyslukukaudella alkavan 13 a §:ssä tarkoitetun koulutuksen;
- 3) keskeyttämisestä lukien, jos hän on ilman pätevää syytä keskeyttänyt 13 a §:ssä tarkoitetun koulutuksen taikka vastaavat opinnot ulkomailla.

Koulutusta vailla oleva nuori, joka on menetellyt 2 momentin 1 kohdan a tai b alakohdassa tarkoitetulla tavalla ja on työllistymistä edistävässä palvelussa syyslukukauden alkaessa, menettää oikeutensa työttömyysetuuteen 2 momentista poiketen työllistymistä edistävän palvelun päättymisestä lukien.

Alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työmarkkinatukeen.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

13 a §

Haettavat opinnot

Edellä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettut opinnot voivat olla:

- 1) tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta;
- 2) ainoastaan peruskoulun oppimäärän suorittaneella 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja lukio-opintoja;
- 3) sellaista vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettussa kansanopistossa tai liikunnan koulutuskeskuksessa tapahtuvaa koulutusta, joka on 10 §:n 2 momentin 10 kohdan perusteella päätoimista opiskelua.

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan lisäksi sopia hakemisesta:

- 1) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisiin opintoihin, joiden tavoitteena on ammatillisen perustutkinnon osan suorittaminen;
- 2) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen;
- 3) maahanmuuttajille tarkoitettuun korkeakouluopintoihin valmentavaan koulutukseen;
- 4) työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta, jos henkilö tarvitsee opinnoissaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla erityistä tukea sairauden tai vamman vuoksi;
- 5) työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen tai muuhun vastaavaan koulutukseen.

Koulutukseen hakeutumisvelvollisuutta ei voi täyttää hakeutumalla muuhun työvoimakoulutukseen kuin mitä tarkoitetaan 2 momentin 5 kohdassa.

14 §

Koulutukseen hakemisvelvollisuuden määräajasta poikkeaminen ja korvaaminen muilla toimilla

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan sopia poikkeamisesta 13 §:n 1 momentissa säädetystä hakuajasta edellyttäen, että suunnitelma laaditaan tai tarkistetaan ennen syyslukukauden alkamista.

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan lisäksi sopia opiskelupaikan hakemisesta muulla kuin 13 ja 13 a §:ssä tarkoitettulla tavalla sekä opiskelupaikan hakemista korvaavista toiminnoista, jos syynä on:

- 1) nuoren terveydentila;
- 2) nuoren oppimisvaikeudet;
- 3) nuoren kielitaito;
- 4) nuoren erityinen suuntautuminen tiettyihin opintoihin; tai
- 5) muu 1—4 kohdassa mainittuihin verrattava seikka.

Edellä 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna seikkana ei pidetä asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittamista, ellei siihen ole erityistä syytä.

Jos koulutusta vailla olevan nuoren kanssa on työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittu opiskelupaikan hakemisesta 13 ja 13 a §:ssä säädetystä poiketen ja nuori menettelee ilman pätevää syytä 13 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, hän menettää oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen menettelystä lukien.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

15 §

Pätevä syy jättää hakematta opiskelupaikkaa tai keskeyttää opinnot

Koulutusta vailla olevalla nuorella on pätevä syy 13 §:n 2 momentissa tarkoitettuun menettelyynsä 14 §:n 2 momentin 1—3 ja 5 kohdassa tarkoitettuun syystä. Opintojen keskeyttämisen osalta edellytetään lisäksi, ettei opintoja ole ollut mahdollista järjestää nuoren terveydentila, oppimisvaikeudet ja kielitaito huomioon ottavalla tavalla.

Edellä 13 §:n 1 momentissa säädetystä opintojen alkamisajankohtaa koskevasta edellytyksestä voidaan poiketa, jos koulutusta vailla oleva nuori on hakenut opiskelupaikkaa syyskuun alun jälkeen mutta viimeistään sitä seuraavan vuoden elokuun loppuun mennessä ennen työnhakijaksi rekisteröitymistään.

Koulutusta vailla olevaan nuoreen ei sovelleta 13 §:n 2 momenttia, 14 §:ää eikä 2 a lukua, jos:

- 1) hän on jo menettänyt oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen 13 tai 14 §:ssä säädettyjen rajoitusten takia; ja
- 2) hänen oikeutensa työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen ei ole palautunut 1 momentin perusteella.

Oikeudesta työttömyysetuuteen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta säädetään 10 luvussa.

16 §

Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturva-oikeuden palautuminen

Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 tai 14 §:ssä säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:

- 1) hän on suorittanut tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen; tai
- 2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 10 a §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

2 a luku

Työvoimapolitiisesti moitittava menettely

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11—14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä:

- 1) jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai 34 §:ssä tarkoitettuun työnhakukeskusteluun;

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

1 a) ilmoittamalla väärä tai puutteellisia tietoja taikka muulla vastaavalla tavalla omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle järjestetä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 34 ja 35 §:ssä tarkoitettua työnhakukeskustelua tai täydentävää työnhakukeskustelua;

6) jättää hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei työnhaku johda työllistymiseen;

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ajankohdasta, jona työnhakijan katsotaan menettelleen 1 momentin 5 tai 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

10 §

Toistuva työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla, joka menettelee 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla uudelleen 12 kuukauden aikana, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen (*työssäolovelvoite*).

Mitä 1 momentissa ja 9 §:ssä säädetään, ei sovelleta aikana, jolta työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 1 momentin tai 9 §:n perusteella. Mitä 1—8 §:ssä sekä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa sekä 14 §:n 3 momentissa säädetään, ei sovelleta työssäolovelvoitteen aikana.

10 a §

Työttömyysturvaoikeuden palautuminen

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, kun henkilö on yhteensä vähintään kuusi kalenteriviikkoa:

- 1) ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä tai muussa palkkatuetussa työssä;
- 2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28—31 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;
- 3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai
- 4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen myös, kun:

- 1) työnhakija korjaa 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelynsä kolmen kuukauden kuluessa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä tarkoitettua alkuhaastattelusta; työssäolovelvoite on tällöin kuitenkin aina voimassa vähintään 14 päivää; tai

- 2) työssäolovelvoitteen alkamisesta on kulunut vähintään viisi vuotta.

Sovellettaessa 1 momentin 1 kohtaa työ voidaan ottaa 5 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen huomioon sen mukaan, milloin työ on tehty, mutta tehty työ ja siitä maksettu palkka otetaan kuitenkin huomioon vain kerran.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

11 §

Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin

Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31, 34 ja 35 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettuun palvelutarpeen arviointiin sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:

— — — — —

12 §

Pätevä syy jättää toteuttamatta työnhakuvelvollisuutta

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työmahdollisuuksia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyllä tavalla, jos:

1) suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus ei vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 45—48 §:ssä säädettyä;

— — — — —

13 §

Pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen tarjoamaa työtä

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä 5—8 §:ssä tarkoitettuun syystä.

Lisäksi työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä, jos työn vastaanottaminen johtaisi hänestä itsestään riippumattomista syistä työvoimakoulutuksen taikka työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 9 luvussa tarkoitettujen tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 28—31 §:ssä tarkoitettujen työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen keskeytymiseen.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §

Työvoimaviranomaisen työvoimapoliittinen lausunto

Työvoimaviranomainen antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

1) tarvittaessa sellaisista 2 ja 2 a luvussa säädettyistä etuuden saamisen edellytyksistä, joita ei ole 4 a §:ssä säädetty Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen annettaviksi;

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 c §

Työssäolokuukauden laskennallinen muuntaminen kalenteriviikoiksi

Edellä 5 luvun 4 ja 4 b §:ssä tarkoitettuun työssäoloehtokuukauteen katsotaan sisältyvän neljä kalenteriviikkoa ja puolikkaaseen työssäoloehtokuukauteen kaksi kalenteriviikkoa sovellettaessa 2 luvun 16 §:n 1 momentin 2 kohtaa, 2 a luvun 10 a §:n 1 momentin 1 kohtaa tai 7 luvun 2 §:n 3 momentin 1 kohtaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____. Sen 2 a luvun 9 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentti sekä 10 ja 10 a § tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä maaliskuuta 2026.

Työnhakijan 2 a luvussa tarkoitettuun menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain 2 a luvun 9 §:n 1 momentin johdantokappaleen ja 2 momentin sekä 10 ja 10 a §:n voimaantuloa, sovelletaan mainittujen lainkohtien ~~tämän lain~~ voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Työnhakijan 2 a luvun 9 §:ssä tarkoitettua menettelyä, jonka perusteella hänelle ei ole asetettu korvauksetonta määräaika ~~ennen 1 päivää maaliskuuta 2026~~ ~~tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 2 a luvun 9 §:n nojalla~~, ei oteta huomioon sovellettaessa tämän lain 2 a luvun 10 §:ää.

6.

Laki

saamen kielilain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saamen kielilain (1086/2003) 2 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 567/2025, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

2 §

Lain soveltamisala

Viranomaisia, joihin tätä lakia sovelletaan, ovat:

3) ne työvoimaviranomaiset ja elinvoimakeskukset, joiden toimialueeseen 1 kohdassa mainitut kunnat kokonaan tai osittain kuuluvat, ja niiden yhteydessä toimivat toimielimet;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

7.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:n 1 momentin 34 kohta, sellaisena kuin se on laissa 442/2024, seuraavasti:

13 §

Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä

Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä, seuraavasti:

34) kunnalle tai kuntayhtymälle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettua muutosturvakoulutusta, palkkatukea, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea, starttirahaa, työllistämismenon perusteella järjestetyn työn palkkakustannuksiin myönnettävää tukea ja palvelutarpeen arviointia koskevien tehtävien toimeenpanoa varten;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

8.

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun (618/2021) lain 7 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 384/2023 seuraavasti:

7 §

Työttömyys

Työttömien määrää ja työttömyyskerrointa laskettaessa käytetään työnvälitystilaston tietoja varainhoitovuotta edeltäneen vuoden työttömien ja työllisyyspalveluihin osallistuneiden määristä ja työttömien osuudesta työvoimasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että selvitys tämän lakiesityksen sekä yleistukea (HE 112/2025 vp), kuntouttavaa työtoimintaa (HE 109/2025 vp) sekä toimeentulotukea ja kuntouttavan työtoimintaa (HE 116/2025 vp) koskevien lakiesitysten yhteisvaikutuksista työttömille sekä palveluprosessin toimivuudesta tehdään nopeasti. Selvitys tulee antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Helsingissä 26.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Arto Satonen kok
varapuheenjohtaja Lauri Lyly sd
jäsen Fatim Diarra vihr
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Minja Koskela vas
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Anders Norrback r
jäsen Olga Oinas-Panuma kesk
jäsen Karoliina Partanen kok
jäsen Mikko Polvinen erk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Tere Sammallahhti kok
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Henrik Vuornos kok
varajäsen Pekka Aittakumpu ps
varajäsen Mia Laiho kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Miika Suves

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp
Vastalause 1

Vastalause 1

Perustelut

Yleistä

Palveluprosessien kehittäminen työnhakijan kannalta parempaan suuntaan ja viranomaisen harkintavallan lisääminen työnhakuprosesseissa ovat kannatettavia asioita. Valiokunnan asiantuntijalausuntojen mukaan harkintavallan lisäämistä olisi voinut viedä pidemmällekin. Palveluprosessien kehittämisen osana työnhakijoiden velvollisuuksia lisätään. Esityksen ongelmallisin kohta liittyy sanktioiden lisäämiseen.

Palveluprosessien parhaimman toimivuuden kannalta olisi erittäin tärkeää, että julkisten työllisyyspalveluiden tulisi saada kaikki avoimet työpaikat, myös piilotyöpaikat, tietoonsa. Tämä tiedonpuute on suuri ongelma tällä hetkellä. Julkisessa keskustelussa on tullut esille, että työnantajat eivät halua nykyisen kaltaista työhakemustulvaa hoidettavakseen. Tämä lakiesitys ei tuo mainittavaa muutosta tähän tilanteeseen, vaan päinvastoin lisää työhakemusten määrää yrityksille.

Resurssien puute työllisyyspalveluissa on ohjannut työllisyysalueiden toimintaa liikaa sosiaalipalveluiden tarjoajaksi, jolloin varsinaiseen työnvälitystyöhön ei jää riittävästi aikaa ja resursseja. Palveluprosessien toimintaa osittain heikentää se, etteivät niin sanotut ulkopuoliset palvelut, kuten sosiaalipalvelut ja hyvinvointialueiden tekemät työttömien terveystarkastukset, toimi riittävän hyvin, jotta ne edesauttaisivat työnhakijoiden asemaa.

Yksittäiselle työnhakijalle olisi erityisen tärkeää päästä mahdollisimman nopeasti uuteen työhön. Työttömyys aiheuttaa työnhakijoille henkisen ja fyysisen paineen työllistyä äkkiä. Syyllisyys työttömyydestä laitetaan yksilön niskoilte. Tämä tapahtuu monesta näkökulmasta: ihminen itse, työnantajat, yhteiskunta ja poliittiset vaikuttajat. Edellä mainituilla tekijöillä on vaikutuksensa siihen, että työnhakijoiden mielenterveysongelmat ovat iso yhteiskunnallinen ongelma, aiheuttaen samalla kustannuksia julkiselle taloudelle. Suomen julkisen talouden kannalta olisikin erityisen tärkeää, ettei julkisen työttömyyskeskustelun ainoa näkökulma ole syyllistäminen ja työnhakijoiden rankaiseminen.

Hallitus on antanut tämän lakiesityksen lisäksi eduskunnalle tehtäväksi yhteensovittaa yleistuen (HE 112/2025 vp), kuntouttavan työtoiminnan (HE 109/2025 vp) sekä toimeentulotuen ja kuntouttavan työtoiminnan lakiesitykset (HE 116/2025 vp). Käsittelyssä on suuri kokonaisuus, jonka yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu käytännössä laisinkaan.

Orpon hallituksen toimet välityömarkkinoiden heikentämisessä näkyvät nyt työnhakijoiden palveluissa, minkä seurauksena muun muassa palkkatuetun työn käyttö on vähentynyt. Tämä heikentää ennen kaikkea vaikeimmin työllistyvien työnhakijoiden mahdollisuutta löytää palkkatukityöpaikkaa, kun aiemmin kunnilla oli mahdollisuus työllistää heitä toimintoihinsa. Työttömyysturvan ja asumistuen suojaosuuksien poistot ovat vähentäneet myös osa-aikatyön tekemistä ja sen tekemisen kannattavuutta. Suojaosuudet tulisikin palauttaa. Myös järjestöjen taloustilanne Orpon hallituksen leikkausten takia on sellainen, ettei niilläkään ole tarjota työpaikkoja.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Vastalause 1

Työttömien koulutusmahdollisuuksia työttömyysturvalla tulisi mahdollistaa entistä paremmin ja laajemmin, muun muassa työvoimapula-ammatteihin ja -aloille. Näillä toimilla pystyttäisiin edistämään yhä useamman työnhakijan mahdollisuuksia päästä takaisin työelämään paremman koulutuksen ja osaamisen kehittymisen turvin.

Palveluprosessin kehittäminen

Työttömien työnhakijoiden palveluprosesseja kehitettäessä on tärkeintä, että ne ovat vaikuttavuudeltaan sellaisia, että ne tosiasiallisesti edesauttavat työnhakijan tilanteen selvittämistä ja selkeyttämistä sekä parantavat työnhakijoiden työllistymisen mahdollisuuksia.

Työnhakijoiden on päästävä palveluihin, ja palveluissa tulee olla riittävästi aikaa, jotta työnhakijoille on työllistämispalveluista hyötyä työhaussa. Tämä koskee varsinkin kasvokkain tapahtuvia tapaamisia, joita tulisikin olla riittävästi, työnhakijan tarpeiden mukaan.

Työnhakijoiden on vaikea pysyä perässä siinä, mitä heiltä hallinnollisesti edellytetään minkäkin palvelun ja tukimuodon saamiseksi. Prosessien tuloksina käytetään muun muassa työllistymissuunnitelmaa, monialaista työllistymissuunnitelmaa, aktivointisuunnitelmaa, työvoimapolitiittista lausuntoa ja työnhakuprofiilia.

Nyt uutena velvoitteena tuodaan työnhakuprofiilin tekeminen. Valiokunnan asiantuntijalausunnoissa tuotiin esiin, että työvoimaviranomaiset eivät halua tätä uutta hallinnollista tehtävää kontolleen. Työnhakijan oikeusturvan kannalta kuitenkin on tärkeää, että työnhakuprofiili tehdään yhteistyössä viranomaisen kanssa, varsinkin silloin kun työnhakijan edellytykset itsenäisesti suoriutua velvoitteesta ovat rajalliset. Työvoimaviranomaisen vastuulla on myös työttömyysturvan saamisen edellytyksenä olevan työvoimapolitiittisen lausunnon tekeminen. Työnhakuprofiilin tulisi lisäksi olla nähtävillä ja käytössä työnantajilla, jotka hakevat työntekijöitä, sekä työttömyyskassoilla, jotka tarjoavat työllistämistä edistäviä palveluita. Tämä edesauttaisi uusien työllistymismahdollisuuksien luomista työnhakijoille.

Työnhakijoiden velvollisuuksien ja sanktioiden lisääminen

Tällä hallituksen esityksellä haetaan työnhakijoiden palveluprosessien keventämisen nojalla säästöjä sosiaaliturvamenoihin ja muihin julkisen talouden menoihin. Säästöt saadaan suurimmalta osin aikaan työnhakijoiden sanktioita kiristämällä näin: Työttömyysturvain 2 a luvun 9 ja 10 §:iin esitetään kiristysä. 9 §:ää muutettaisiin niin, että ensimmäisestä työnhakuvelvoitteen laiminlyönnistä seuraisi heti 7 päivän karenssi työttömyysturvaan. 10 §:n 1 momentti muutettaisiin niin, että ”työnhakijalla, joka menettelee 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla uudelleen 12 kuukauden aikana, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen (työssäolovelvoite)”. Työssäolovelvoite asetettaisiin uuden 10 a §:n 2 momentin mukaisesti. ”Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneen menettelyn jälkeen, kun henkilö on yhteensä vähintään kuusi kalenteriviikkoa.”

Näin kovien sanktioiden lisääminen on täysin kohtuutonta työnhakijan rankaisemista. Valiokunnan asiantuntijalausuntojen mukaan noin 60 prosenttia työnhakijoista korjaa toimintaansa jo nykyisen, ensimmäisestä laiminlyönnistä annettavan huomautuksen perusteella. Nyt moitittavasta toiminnasta seuraisi suoraan rangaistus.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp
Vastalause 1

Työnhakuvelvoitteiden laiminlyönneistä johtuvista velvoitteista ja sanktioista kovimmille joutuvilla on muitakin elämänhallinnallisia ongelmia, jolloin lisärangaistusten asettaminen johtaa entistä pahempaan tilanteeseen heidän osaltaan. He eivät yksinkertaisesti enää välitä niistä, koska eivät kasautuneitten ongelmien takia pysty selviytymään annetuista tehtävistä. Yhteiskunnan kannalta tämä ei ole järkevää toimintaa, sillä jokaisen työtöntä työnhakijaa on kohdeltava ihmisarvoisesti, lähtökohdistaan riippumatta.

Esityksen yhteisvaikutus toimeentulolain muutosten kanssa ja perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 43/2025 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut lausunnon sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä 116/2025 vp. HE 116/2025 vp sisältää toimeentulotuen hakijoille lisää velvollisuuksia ilmoittautua työttömäksi kokoaikatyön hakijaksi sanktioita lisäämällä. Jos perustoimeentulotuen hakija ei ilmoittautuisi työttömäksi kokoaikatyön hakijaksi tai hakisi ensisijaista etuutta, hänen perusosaansa voitaisiin alentaa 50 prosenttia. Lisäksi mahdollistettaisiin toimeentulotuen perusosan 20 tai 40 prosentin alentaminen useammin.

Molempien esitysten yhteisvaikutuksina tulee esiintymään tilanteita, joissa työnhakijoihin kohdistuu sanktioiden lisääntyminen sekä työttömyysturvalain muutosten myötä että toimeentulotukilain leikkausten kautta. Tähän on myös perustuslakivaliokunta kiinnittänyt huomiota lausunnossaan PeVL 43/2025 vp. Perustuslakivaliokunta totesi muun muassa seuraavaa:

”Sanktiona käytetyn etuuden epäämisen pitää kuitenkin olla asiallisesti perustellussa suhteessa siihen, minkälaisia työllistymisen edistämistä tarkoittavia toimintoja on ollut tarjolla ja mitä työttömänä olevan henkilön syyksi voidaan lukea (ks. PeVL 2/2012 vp, s. 2, PeVL 43/2001 vp, s. 2—3 ja PeVL 46/2002 vp, s. 2).”

”Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt ongelmattomana mallia, jossa työttömien ei ollut yrityksistään huolimatta välttämättä mahdollista täyttää etuuksien tasoon kytkettyä aktiivisuusvaatimusta (PeVL 45/2017 vp, s. 5).”

”Hallituksen esityksen perustelujen (s. 79) mukaan työttömyysturvaseuraamuksiin liittyvät muutokset voivat lisätä työnhakijoiden tarvetta turvautua toimeentulotukeen. Perustuslakivaliokunta on pitänyt huolestuttavana, jos ehdotetun lainsäädännön arvioidaan ohjaavan etuudensaajia viimesijaiseksi tarkoitetun toimeentulotuen saajiksi. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että toimeentulotukeen liittyvät muusta sosiaaliturvajärjestelmästä poikkeavat tarveharkinta ja menokontrolli (esim. PeVL 8/2024 vp, kappale 4).”

”Valiokunta kiinnittää kuitenkin erityisesti heikossa asemassa olevien työnhakijoiden osalta huomiota yksilöllisen harkinnan ja tätä harkintaa suorittavien riittävän koulutuksen merkitykseen sen varmistamiseksi, etteivät säädettäväksi ehdotetut velvoitteet muodostu heidän kannaltaan kohtuuttomiksi tai liian ehdottomiksi.”

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp

Vastalause 1

Tämän esityksen ja hallituksen esityksen 116/2025 vp kiristysten ja leikkausten myötä syntyy kohtuuttomia tilanteita työnhakijoiden kannalta. Sanktioinnit laiminlyönneistä tulisivat osumaan samoihin ihmisiin. Yhteisvaikutukset voivat vaarantaa ihmisarvoisen elämän edellyttämän turvan mukaisen välttämättömän toimeentulon. Tämä on täysin kohtuutonta. HE:ssä 116/2025 vp esitetyt leikkaukset toimeentulotukeen tulisivatkin perua. Lisäksi tämän lakiesityksen työttömyysturvalain muutokset tulisi pääosin jättää tekemättä.

Työllisyyspalveluiden painopisteen siirtyminen

Nykyisistä työllisyyspalveluista on tullut riittämättömät nykyiseen työttömyystilanteeseen nähden. Kunnille siirtyneiden työllisyyspalveluiden aliresursoinnin, liian vähäisen henkilökuntamäärän ja liian suuren asiakasmäärän takia työllisyyspalveluiden painopiste on siirtynyt liiaksi muiden palveluiden antamiseen. Tämä on tullut esille valiokunnan asiantuntijalausunnoissa, niin tässä kuin aiemmissa lausunnoilla olleissa esityksissä, jotka liittyivät työttömyyden hoitoon.

Työllisyyspalveluiden asiakkaista 25—30 prosenttia on sellaisia työnhakijoita, jotka tarvitsisivat muita kuin työllisyyspalveluita, esimerkiksi sosiaalipalveluita. Työllisyyspalvelut eivät tällä hetkellä pysty riittävällä tavalla keskittymään ydintehtäviensä hoitoon. Tämä näkyy muun muassa aktivointiasteen laskuna.

Kuntien taloustilanteet haastavat suurella määrällä työllisyyspalveluiden tehokkaan ja taloudellisesti riittävän järjestämisen. Työllisyyspalveluihin käytettävät määrärahat ovat nykyään kuntien budjeteissa yleiskatteellisissa varoissa, taistellen tällöin rahoitusosuudesta kuntien muiden tärkeiden peruspalveluiden, muun muassa opetuksen, järjestämisen kanssa.

Esityksen vaikutukset

Esityksen mukaan ”esitetyt muutokset työnhakijan palveluprosessiin ja palveluihin vähentäisivät julkisen talouden menoja arviolta noin 1,08 miljoonaa euroa vuodessa. Työttömyysturvaseuraamuksiin liittyvien muutosten puolestaan arvioidaan vähentävän julkiselle taloudelle aiheutuvia sosiaaliturvamenoja noin 14,9 miljoonalla eurolla vuodessa. Yhteensä muutokset vahvistaisivat työllisyyttä arviolta noin 100—700 työllisellä. Työllisyysvaikutus vähentäisi julkisen talouden vuotuisia menoja arviolta noin 2,5—16,8 miljoonalla eurolla. Muutoksista aiheutuvien tietojärjestelmien muutuskustannusten arvioidaan olevan noin 3,8 miljoonaa euroa.”

Esityksellä ei ole siis arvioitu olevan kunnollisia työllisyysvaikutuksia. Sen tärkein tavoite on työnhakijan palveluprosessin keventäminen. Orpon hallituksen aikaansaama ennätyksellisen heikko työllisyystilanne ja avoimien työpaikkojen olematon määrä ovat luoneet työnhakijoille absurdin tilanteen, jossa he omilla aktiivisilla toimillakaan eivät pysty vaikuttamaan tilanteensa paranemiseen. Leikkurit sekä ansioturvan, asumistuen että toimeentulotuen puolella iskevät työnhakijoiden arkeen ilman, että niille lasketut ”toimet” tuottaisivat tulosta paremmasta työllistymisestä.

**Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp
Vastalause 1**

Vastalauseen muutosehdotukset

Me allekirjoittaneet esitämme, että hallituksen esityksestä poiketen pidetään työttömyysturvalain työvoimapoliittisesti moitittavan menettelyn sanktioiden laukeamiskynnys nykyisellään (*Vastalauseen muutosehdotukset*). Tässä työllisyys- ja taloustilanteessa ei ole syytä kiristää sanktioita — etenkin kun useiden hallituksen esitysten yhteensovittaminen on ollut vaillinaista ja niiden yhteisvaikutusten kokonaisarviointi on puutteellinen niin työnhakijoiden kuin viranomaisten ja työnantajien kohdalla.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 5. lakiehdotuksen 2 a luvun 9 ja 10 § muutettuina. (Vastalauseen muutosehdotukset)

Vastalauseen muutosehdotukset

5. lakiehdotus

2 a luku

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11—14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä **12 kuukauden aikana toisen kerran:**

1) jättää saapumatta työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai 34 §:ssä tarkoitettuun työnhakukeskusteluun;

1 a) ilmoittamalla väärä tai puutteellisia tietoja taikka muulla vastaavalla tavalla omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle järjestetä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 34 ja 35 §:ssä tarkoitettua työnhakukeskustelua tai täydentävää työnhakukeskustelua;

6) jättää hakematta työvoimaviranomaisen hänen haettavakseen osoittamaa työtä tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei työnhaku johda työllistymiseen, **jos hänelle viimeksi järjestetystä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä tarkoitettu alkuhaastattelusta on kulunut vähintään kuusi kuukautta;**

~~Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ajankohdasta, jona työnhakijan katsotaan menettelleen 1 momentin 5 tai 6 kohdassa tarkoitettua tavalla.~~

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp
Vastalause 1

Edellä 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua menettelyä arvioidaan kokonaisuutena kullakin työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 5 luvussa säädetyllä työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla.

10 §

Jatkuva ~~Toistuva~~ työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

~~Työnhakijalla, joka menettelee 9 §:ssä tarkoitettulla tavalla uudelleen 12 kuukauden aikana, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen (työssäolovelvoite).~~

Työnhakijalla, joka työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11—14 §:ssä tarkoitettua tai näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä menettelee 9 §:n 1 momentin 1—12 kohdassa tarkoitettulla tavalla 12 kuukauden kuluessa:

1) kolmannen kerran, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 14 päivän ajalta mainitussa lainkohdassa tarkoitetun menettelyn jälkeen;

2) neljännen kerran tai tätä useammin, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen toistaiseksi mainitussa lainkohdassa tarkoitetun menettelyn jälkeen, ennen kuin etuus oikeus palautuu 2 tai 3 momentissa tarkoitettulla tavalla (*työssäolovelvoite*).

Mitä 1 momentissa ja 9 §:ssä säädetään, ei sovelleta aikana, jolta työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 1 momentin tai 9 §:n perusteella. Mitä 1—8 §:ssä sekä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa sekä 14 §:n 3 momentissa säädetään, ei sovelleta työssäolovelvoitteen aikana.

Helsingissä 26.11.2025

Lauri Lyly sd
Niina Malm sd
Piritta Rantanen sd
Timo Suhonen sd
Fatim Diarra vihr
Minja Koskela vas

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp
Vastalause 2

Vastalause 2

Perustelut

Keskusta pitää hyvänä, että jatkossa esimerkiksi työnhakukeskustelujen järjestäminen perustuu työnhakijan tarpeeseen kaavamaisen mallin sijasta.

Sääntelyä on syytä keventää ja luottaa enemmän työvoimaviranomaisen ammattitaitoon ja tapauskohtaiseen harkintaan. Koko työnhakuprosessin innovatiivinen ja ennakkoluuloton kehittäminen on keskeinen osa työvoimapalveluiden onnistumisen edellytyksiä.

Palvelun tarpeen pitää ohjata toimintaa, ei kaavamaisen sääntelyn. Molempien osapuolien turhiksi kokemien keskustelujen sijaan resursseja pitää suunnata korkean palvelutarpeen asiakasryhmien palveluun.

Esityksessä oleva palveluprosessin kevennys onkin oikeansuuntainen, mutta ei kuitenkaan vielä riittävä tuottaakseen tarpeeksi vaikuttavaa kevennystä palvelun tuottamiseen. Liian yksityiskohtainen sääntely estää toiminnan järkevän kehittämisen ja voi johtaa ali- tai ylipalveluun.

Vuonna 2023 Valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnitti huomiota (tarkastuskertomus 16/2023) siihen, että *”kaavamainen palveluprosessi ei kohdenna resursseja tehokkaasti työllisyyden edistämiseen, koska se ei huomioi työnhakijoiden vaihtelevia tilanteita ja palvelutarpeita. Kaavamainen prosessi johtaa tällä hetkellä omatoimisten työnhakijoiden ylipalveluun ja vaikeasti työllistyvien alipalveluun”*.

Keskusta muistuttaa, että myös erilaiset terveysongelmat voivat estää työttömäksi ilmoittautuneen ihmisen edellytyksiä täyttää lainmukaisia työnhakuvelvoitteita ja osallistumista palveluihin. Resurssien käytön tai vaikuttavuuden kannalta ei ole mielekästä olla työnhakijana, jos henkilöllä on niin merkittäviä työ- ja toimintakyvyn puutteita, ettei hän ole työllisyyspalvelujen tai monialaisen työllistymistä edistävän yhteistyön keinoin tuettavissa töihin tai koulutukseen.

Keskustan mielestä on tärkeää tehdä asiakkaiden ohjauksen ohella saumatonta, ennakoivaa ja oikea-aikaista yhteistyötä Kelan, kuntien, työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden välillä. Asiakastietojen on liikuttava eri viranomaistahojen kesken nopeasti ja ilman ylimääräistä byrokratiaa. Tietosuoja ei saisi olla esteenä asiakkaiden edun mukaiselle yhteistyölle eri viranomaisten kesken ja estää eri viranomaistahojen saamasta tarpeellista käsitystä henkilön sen hetkisestä tilanteesta. Tiedon liikkumisen turvaaminen on ennen kaikkea asiakkaan etu. Näin palveluita voidaan tarjota nopeasti, tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Työvoimaviranomaisen laatima työnhakijan työnhakuprofiili

Valtakunnallisella palvelualustalla (Työmarkkinatori) kuka tahansa palvelualustalle kirjautunut henkilö voi laatia ja julkaista itsestään työnhakuprofiilin. Sen avulla profiilin laatija voi löytää osaamistaan vastaavia työpaikkoja, ja palvelualustalle kirjautuneet työnantajat puolestaan voivat hakea ja tarkastella julkaistuja työnhakuprofiileja.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp
Vastalause 2

Jatkossa työnhakijoilla olisi velvollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili palvelualustalla sekä pitää profiili julkaistuna työnhaun voimassaolon ajan. Jos työnhakija ei laatisi tai julkaisisi profiilia määrääjassa, työvoimaviranomainen huolehtisi laatimisesta ja julkaisemisesta.

Laatimis- ja julkaisuvelvollisuuteen säädettäisiin poikkeuksia. Profiilia ei tarvitsisi laatia eikä julkaista esimerkiksi silloin, jos työnhakija ei voisi itsenäisesti hyödyntää palvelualustaa työnhaun tai työllistymisen edistämiseksi taikka työnhakuprofiilin julkaiseminen olisi muusta työnhakijaan liittyvästä syystä ilmeisen perusteetonta.

Näin voitaisiin huomioida työnhakijoiden yksilölliset tilanteet ja tosiasialliset mahdollisuudet hyödyntää työnhakuprofiilia työllistymiseen. Profiilin tulisi sisältää työnhaun ja työllistymisen kannalta olennaisia tietoja työnhakijan koulutuksesta, työkokemuksesta, muusta osaamisesta ja työtoiveista. Lisäksi se voisi työnhakijan harkinnan mukaan sisältää vapaamuotoisen esittelyn ja linkkejä palvelualustan ulkopuolisiin palveluihin.

Keskusta ei pidä hyvänä ajatuksena työvoimaviranomaiselle ehdotettua uutta lakisääteistä tehtävää asiakkaan työnhakuprofiilin laatimisesta. Velvoite kohdentaa työnvoimaviranomaisen resursseja kokonaan uuteen työlääseen tehtävään, vaikka lakiesityksen tarkoituksena on keventää palveluprosessia ja tehdä siitä vähemmän kaavamainen.

Velvollisuus laatia ja julkaista työnhakuprofiili niiden työnhakijoiden puolesta, jotka eivät itse siihen kykene, tulee lisäämään työvoimaviranomaisten työmäärää ja hallinnollista taakkaa merkittävästi. Tämä koskee erityisesti asiakaspalvelutilanteita, joissa asiakkaalla ei ole käytettävissä omaa laitetta tai hän tarvitsee henkilökohtaista apua profiilin laatimisessa. Pakollisella työnhakuprofiilien julkaisulla on tarkoitus käytännössä tukea työnvälitystoimintaa, mutta muutoksen todelliset vaikutukset työllisyyteen jäävät epäselviksi.

Työantaja voi saada työntekijästä väärän kuvan, ja pakon edessä tehty profiili ei anna kuvaa aidosta motivaatiosta työmarkkinoille. Profiilin laatiminen tulisikin perustua työnhakijan vapaaehtoisuuteen ja kannustavuuteen. Pakollisella työnhakuprofiilien julkaisemisella tuskin tulee olemaan toivottu vaikutus. Ainoastaan lain vuoksi tehdyt työnhakuprofiilit olisivat todennäköisesti heikkolaatuisempia, mikä laskisi koko tietokannan arvoa työnvälityksessä. Työnantajat eivät voisi luottaa siihen, että tietokannassa esiteltyt työnhakijat ovat motivoituneita työmahdollisuuksiin, mikäli profiilin laatiminen perustuisi paktoon.

Nykytilanteen arviointia hankaloittaa se, että ei ole täsmällistä tietoa siitä, miksi työttömyysturvalain edellyttämä velvoittavuus toteutuu heikosti. Tämän selvittäminen auttaisi hahmottamaan sen, miten työttömän työnhakijan velvoitteet käytännössä toteutuvat, ja mihin työvoimaviranomaisen työpanos käytännössä kuluu. Prosessien kuormittavien osien selvittämisellä ja yksinkertaistamalla sääntelyä niiden osalta sekä perehtymällä velvoitteiden mahdollisiin katvealueisiin voitaisiin toimintaa kehittää ja yksinkertaistaa.

Keskusta pitää hyvänä, että jatkossa esimerkiksi työnhakukeskustelujen järjestäminen perustuu työnhakijan tarpeeseen kaavamaisen mallin sijasta.

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2025 vp
Vastalause 2

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään kaksi lausumaa. (Vastalauseen lausumaehdotukset)

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että uudistuksen vaikutuksia seurataan systemaattisesti niin paikallisesti, alueellisesti kuin valtakunnallisesti, kiinnittäen erityisesti huomiota siihen, miten uudistus vaikuttaa alueen elinvoimaan.*
- 2. Eduskunta edellyttää selvitettäväksi, miten paljon työvoimaviranomaisten työnhakijoiden puolesta laatima työnhakuprofiili työllistää työvoimaviranomaisia ja miten hyvin ne palvelevat työnhakijan työllistymistä.*

Helsingissä 26.11.2025

Tuomas Kettunen kesk
Olga Oinas-Panuma kesk